

Història de la Representació: Text i Espectacle

2014/2015

Codi: 43151

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313879 Estudis teatrals	OT	0	1

Professor de contacte

Nom: Rossend Arqués Corominas

Correu electrònic: Rossend.Arques@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Anna Corral Fulla

Equip docent extern a la UAB

Enric Gallén

Miquel Maria Gibert Pujol

Prerequisits

ET

ET

Objectius

Des d'una perspectiva diacrònica, el mòdul Història de la representació ofereix a l'estudiant una aproximació a les metodologies d'estudi de la representació teatral des de l'antiguitat fins al present, des del teatre clàssic al postdramàtic. S'abordarà l'anàlisi de casos il·lustratius atenent la relació del text dramàtic amb els codis espectaculars de la seva època. Es tindrà en compte la complexitat dels diversos aspectes que integren l'espectacle teatral, i també dels fenòmens parateatrals: dramatúrgia, direcció escènica, escenografia i arquitectura (espai escènic), interpretació (gest, mímica, paraula-veu), proxèmica, coreografia, elements materials i tècnics (il·luminació, so i música).

Des d'una perspectiva diacrònica, el mòdul Història de la representació ofereix a l'estudiant una aproximació a les metodologies d'estudi de la representació teatral des de l'antiguitat fins al present, des del teatre clàssic al postdramàtic. S'abordarà l'anàlisi de casos il·lustratius atenent la relació del text dramàtic amb els codis espectaculars de la seva època. Es tindrà en compte la complexitat dels diversos aspectes que integren l'espectacle teatral, i també dels fenòmens parateatrals: dramatúrgia, direcció escènica, escenografia i arquitectura (espai escènic), interpretació (gest, mímica, paraula-veu), proxèmica, coreografia, elements materials i tècnics (il·luminació, so i música).

Competències

- Analitzar els elements i fenòmens de les arts escèniques a partir de les seves possibles categoritzacions i interrelacions.
- Avaluar els fenòmens espectaculars en la seva dimensió sincrònica i diacrònica a partir de paradigmes teòrics concrets.
- Complir els codis deontològics inherents a l'activitat de la recerca.
- Examinar les metodologies de recerca en les arts escèniques segons els paràmetres científics internacionals.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Respectar el valor històric i cultural del patrimoni escènic.
- Valorar la dimensió social inherent a les arts escèniques.
- Valorar les especificitats de la recerca en les arts escèniques i les potencialitats que es deriven de la seva complexitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar de manera contextualitzada i crítica textos dramàtics en la seva relació amb els codis espectaculars segons èpoques i estils.
2. Analitzar la diversitat dels elements de l'espectacle i les seves funcions en relació amb els codis espectaculars segons èpoques i estils.
3. Avaluar les especificitats de la recerca històrica que vincula text dramàtic i espectacle.
4. Complir els codis deontològics inherents a l'activitat de la recerca.
5. Distingir les diferents metodologies de recerca en l'àmbit de la història de la representació teatral segons paràmetres científics internacionals.
6. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
7. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
8. Respectar el valor històric i cultural del patrimoni escènic.
9. Valorar la dimensió social inherent a les arts escèniques.

Continguts

1. Del teatre dels orígens a la il·lustració (Rossend Arqués)

Aquest bloc abraça des dels orígens del teatre fins a la Il·lustració. Un arc de temps enorme, que, per facilitar-ne el tractament, s'il·lustrarà segons la seqüència següent: a) El teatre del renaixement: (i) Les arrels gregues del teatre occidental; (ii) L'escena medieval; (iii) Els nous mòduls del teatre occidental al renaixement; (iv). La commedia dell'arte; b) El teatre del segle d'or (Calderón i Lope de Vega); c) L'escena elisabetiana (Shakespeare); d) Tragèdia i comèdia d'estat; el cas francès Molière, Corneille, etc.); e) El naixement del drama burgès (Goldoni).

2. Del teatre romàntic al teatre èpic (Enric Gallén i Miquel Maria Gibert)

Aquest bloc abraça del teatre romàntic fins al teatre èpic i es proposa desenvolupar els aspectes teòrics amb les corresponents aportacions textuais i aplicacions espectaculars dels diferents apartats. En primer lloc, s'exposarà la teoria romàntica amb relleu de les dramàturgies francesa (Victor Hugo) i alemanya (Schiller, Kleist, Büchner); en segon lloc, s'analitzarà el desenvolupament del teatre de boulevard (Labiche, Dumas fill, Sardou), tot destacant el teatre naturalista (Zola, Ibsen, Hauptmann, Txèkhov), fins a l'estudi del drama

simbolista (Maeterlinck); en tercer lloc, s'incidirà en el llegat contemporani d'arrel naturalista (Shaw, Miller) o txhekoviana (Williams) amb la incursió d'un nou model de realisme (Pinter), i, en quart lloc, es plantejarà la teoria del teatre èpic i la seva plasmació literària i espectacular (Brecht, Piscator).

3. De les avantguardes al teatre postdramàtic (Anna Corral)

Aquest bloc abastarà des dels precedents de les avantguardes històriques fins al teatre postdramàtic. En primer lloc, s'exposarà la teoria teatral i la literatura dramàtica del primer terç del segle passat:

- (i) precedents (Strindberg, Wedekind, Jarry, Apollinaire);
- (ii) futurisme (Marinetti, Maiakovski);
- (iii) teatre dadaïsta i surrealista (Tristan Tzara, Breton, Vitrac, Artaud);
- (iiii) expressionisme (Töller; els "esperpentos" de Valle-Inclán).

De l'herència del moviment dadaïsta i surrealista emergeix, a la postguerra, un nou teatre o teatre de l'absurd amb Genet, Adamov, Ionesco i Beckett. Finalment, s'abordarà el teatre postdramàtic: crisi del teatre de text i emergència dels col·lectius teatrals (Living Theater, Théâtre du Soleil, The Footsbarn Travelling Theater, Els Joglars, La Fura dels Baus), i la posterior emergència d'un nou teatre de text (Müller, Veronese, Crimp, Batlle): crisi de la història, crisi de l'acció, crisi del personatge, crisi del diàleg, etc.

1. Del teatre dels orígens a la il·lustració (Rossend Arqués)

Aquest bloc abraça des dels orígens del teatre fins a la Il·lustració. Un arc de temps enorme, que, per facilitar-ne el tractament, s'il·lustrarà segons la seqüència següent: a) El teatre del renaixement: (i) Les arrels gregues del teatre occidental; (ii) L'escena medieval; (iii) Els nous mòduls del teatre occidental al renaixement; (iv). La commedia dell'arte; b) El teatre del segle d'or (Calderón i Lope de Vega); c) L'escena elisabetiana (Shakespeare); d) Tragèdia i comèdia d'estat; el cas francès Molière, Corneille, etc.; e) El naixement del drama burgès (Goldoni).

2. Del teatre romàntic al teatre èpic (Enric Gallén i Miquel Maria Gibert)

Aquest bloc abraça del teatre romàntic fins al teatre èpic i es proposa desenvolupar els aspectes teòrics amb les corresponents aportacions textuais i aplicacions espectaculars dels diferents apartats. En primer lloc, s'exposarà la teoria romàntica amb relleu de les dramàturgies francesa (Victor Hugo) i alemanya (Schiller, Kleist, Büchner); en segon lloc, s'analitzarà el desenvolupament del teatre de boulevard (Labiche, Dumas fill, Sardou), tot destacant el teatre naturalista (Zola, Ibsen, Hauptmann, Txèkhov), fins a l'estudi del drama simbolista (Maeterlinck); en tercer lloc, s'incidirà en el llegat contemporani d'arrel naturalista (Shaw, Miller) o txhekoviana (Williams) amb la incursió d'un nou model de realisme (Pinter), i, en quart lloc, es plantejarà la teoria del teatre èpic i la seva plasmació literària i espectacular (Brecht, Piscator).

3. De les avantguardes al teatre postdramàtic (Anna Corral)

Aquest bloc abastarà des dels precedents de les avantguardes històriques fins al teatre postdramàtic. En primer lloc, s'exposarà la teoria teatral i la literatura dramàtica del primer terç del segle passat:

- (i) precedents (Strindberg, Wedekind, Jarry, Apollinaire);
- (ii) futurisme (Marinetti, Maiakovski);
- (iii) teatre dadaïsta i surrealista (Tristan Tzara, Breton, Vitrac, Artaud);
- (iiii) expressionisme (Töller; els "esperpentos" de Valle-Inclán).

Del'herència del moviment dadaïsta i surrealista emergeix, a la postguerra, un nou teatre o teatre de l'absurd amb Genet, Adamov, Ionesco i Beckett. Finalment, s'abordarà el teatre postdramàtic: crisi del teatre de text i emergència dels col·lectius teatrals (Living Theater, Théâtre du Soleil, The Footsbarn Travelling Theater, Els Joglars, La Fura dels Baus), i la posterior emergència d'un nou teatre de text (Müller, Veronese, Crimp, Batlle): crisi de la història, crisi de l'acció, crisi del personatge, crisi del diàleg, etc.

Metodologia

Les classes tindran caràcter de seminari. Es treballarà a partir de la lectura de textos teòrics que es comentaran a classe, així com de l'estudi dels textos dramàtics de lectura obligatòria. El programa s'il·lustrarà amb gravacions audiovisuals, sempre que sigui possible.

Les classes tindran caràcter de seminari. Es treballarà a partir de la lectura de textos teòrics que es comentaran a classe, així com de l'estudi dels textos dramàtics de lectura obligatòria. El programa s'il·lustrarà amb gravacions audiovisuals, sempre que sigui possible.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives i exposició de treballs	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Elaboració d'informes i treballs, lectura d'articles i estudi personal	90	3,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Debats i tutories	90	3,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Avaluació

La nota final del mòdul es decidirà a partir de l'avaluació conjunta dels professors del mòdul. Serà el resultat de: la qualificació del treball monogràfic (50%); l'assistència i la participació a classe (25%), i les lectures proposades i els exercicis optatius addicionals (25%).

L'estudiant que no pugui acreditar una assistència superior al 60% no sera avaluat.

Control de lectures: cada professor habilitarà el sistema que consideri més adequat per ratificar l'acompliment del programa de lectures exigít.

Treball monogràfic: cada estudiant elaborarà un treball monogràfic, tutoritzat per un dels professors del mòdul, sobre algun dels aspectes relacionats amb els temes tractats en els diferents blocs.

El treball ha de tenir una extensió de 10-15 pàgines i ha d'acomplir els requisits d'un treball acadèmic habitual, tot incloent-hi la bibliografia. Pel que fa a la bibliografia, s'ha de seguir obligatòriament alguns dels sistemes més emprats (vegeu, per exemple: <http://www.ea-journal.com/pdf/Ea-Normas-para-citacion-y-bibliografia.pdf>).

La detecció de plagi (parcial o integral) en el treball o en qualsevol dels exercicis proposats implica el suspens del mòdul complet.

El tutor sera assignat durant les primers setmanes lectives del mòdul.

La nota final del mòdul es decidirà a partir de l'avaluació conjunta dels professors del mòdul. Serà el resultat de: la qualificació del treball monogràfic (50%); l'assistència i la participació a classe (25%), i les lectures proposades i els exercicis optatius addicionals (25%).

L'estudiant que no pugui acreditar una assistència superior al 60% no sera avaluat.

Control de lectures: cada professor habilitarà el sistema que consideri més adequat per ratificar l'acompliment del programa de lectures exigít.

Treball monogràfic: cada estudiant elaborarà un treball monogràfic, tutoritzat per un dels professors del mòdul, sobre algun dels aspectes relacionats amb els temes tractats en els diferents blocs.

El treball ha de tenir una extensió de 10-15 pàgines i ha d'acomplir els requisits d'un treball acadèmic habitual, tot incloent-hi la bibliografia. Pel que fa a la bibliografia, s'ha de seguir obligatòriament alguns dels sistemes més emprats (vegeu, per exemple: <http://www.ea-journal.com/pdf/Ea-Normas-para-citacion-y-bibliografia.pdf>).

La detecció de plagi (parcial o integral) en el treball o en qualsevol dels exercicis proposats implica el suspens del mòdul complet.

El tutor sera assignat durant les primers setmanes lectives del mòdul.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a tutories	10 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Assistència i participació activa a l'aula	30 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Lliurament d'informes i treballs	60 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

A. BIBLIOGRAFIA GENERAL

Allegri, Luigi. L'arte e il mestiere. L'attore teatrale dall'antichità ad oggi. Roma: Carocci, 2005.

Alonge, Roberto, Davico Bonino, Guido (eds.). Storia del teatro moderno e contemporaneo. Torino: Einaudi, 2000, 4 vols.

Batlle, Carles; Foguet, Francesc; Gallén, Enric (Coords.). La representació teatral. Barcelona: UOC, 2003.

Biet, Christian, Triaú, Christophe. Qu'est-ce que le théâtre?, Paris: Gallimard, 2006.

Bobes Naves, María del Carmen. Semiótica de la escena. Análisis comparativo de los espacios dramaticos en el teatro europeo. Madrid: Arco, 2001.

Brockett, Oscar G., Hildy, Franklin J.. History of the theatre. Boston: Pearson, 2007¹⁰.

Hubert, Marie-Claude. Histoire de la scène occidentale: de l'antiquité à nos jours. Paris: Colin, 1992.

Hubert, Marie-Claude. Les grandes théories du théâtre. Paris: Colin, 2008.

Lehmann, Hans-Thies. Le théâtre postdramatique, Paris: L'Arche, 2002 (original en alemany, Francfort: Verlag der Autoren, 1999).

Pavis, Patrice. Le théâtre contemporain, Paris: Nathan, 2002.

Pavis, Patrice, Diccionario del teatro, Barcelona, Paidós, 1998 (1996).

Perrelli, Franco. Storia della scenografia. Dall'antichità al Novecento. Roma: Carocci, 2002.

Ryngaert, Jean-Pierre. Introduction à l'analyse du théâtre.[Paris]: Dunod, 1991.

Sarrazac, Jean- Pierre. (ed.). Lexique du drame moderne et contemporani. Paris: Circé, 2005. (En català, Barcelona: Institut del Teatre, 2008).

Sarrazac, J. P.: Poétique du drame moderne. De Henrik Ibsen à Bernard-Marie Koltès. Paris: Seuil, 2012.

Szondi, Peter. Teoria del drama modern (1880-1950), Barcelona: Institut del Teatre, 1988.

The Oxford encyclopedia of Theatre & Performance, ed. By D. Kennedy, New York: Oxford University Press, 2003, 2 vols.

Viala, Alain. Histoire du Théâtre. Paris: PUF, 2010.

B. BIBLIOGRAFIA PER BLOCS

1. Primer bloc

1.1. Lectures obligatòries:

Maquiavel, La mandràgora (dins Teatre del Renaixement. Barcelona: Edicions 62, 2004); La Mandrágora (dins El príncipe. La Mandrágora. Madrid: Cátedra, 1998).

Calderón, Pedro. La vida es sueño (Madrid: Cátedra, 2008).

Shakespeare, William, Nit de reis (Barcelona: Proa, 2010); Noche de reyes (Madrid: Cátedra, 1991).

Molière, L'avar. (Barcelona: Edicions la Magrana, 2012); El avaro. (Madrid: Alianza, 2013)

Goldoni, Carlo. L'hostalera (Barcelona: Institut del Teatre, 1996); La posadera. (Barcelona: Planeta, 1991).

2. Segon bloc

Lectures obligatòries:

Schiller, F.: Els bandits (Barcelona: Institut del Teatre, 1996); Los bandidos (Madrid: Cátedra, 2006).

Ibsen, H.: Casa de nines (Barcelona: Proa, 2004); Casa de muñecas (Madrid: Cátedra, 1999).

Maeterlinck, M.: La intrusa (Barcelona: Institut del Teatre, 1984); La intrusa (Madrid: Cátedra, 2000).

Brecht, B.: L'òpera de tres rals (Barcelona: Institut del Teatre, Vol. I, Teatre complet, 1998); La ópera de cuatro cuartos (Madrid: Alianza, 2000).

Pinter, H.: El muntaplats (Barcelona: Edicions 62, Essencial, 1994); El montaplatos (Buenos Aires: Losada, 2005).

3. Tercer bloc

Lectures obligatòries:

Jarry, Alfred. Ubú, rei. (Barcelona: Institut del Teatre, 1983); Ubú, rey (Madrid: Cátedra, 2005).

Wedekind, Frank. Lulu: la capsula de Pandora: una tragèdia-monstre (Barcelona: Proa, 2001); Lulú (Madrid: Cátedra, 1993).

Beckett, Samuel. Los días felices (Madrid: Cátedra, 2006); Dies felices. Teatre complet II. (Barcelona: Institut del Teatre, 1996).

Müller, Heiner. Quartet. Edició per determinar

Enllaços

History of Theatre: [0; http://youtu.be/dmBDf19YJY4](http://youtu.be/dmBDf19YJY4); <http://youtu.be/FxqqHr0-6Lo>; http://youtu.be/a0xVwhW_SuU; <http://youtu.be/5G1kxkO14eo>; <http://youtu.be/JeZTYoiROkM>; <http://youtu.be/l8vaTMiyJLg>

A. BIBLIOGRAFIA GENERAL

Allegri, Luigi. L'arte e il mestiere. L'attore teatrale dall'antichità ad oggi. Roma: Carocci, 2005.

Alonge, Roberto, Davico Bonino, Guido (eds.). Storia del teatro moderno e contemporaneo. Torino: Einaudi, 2000, 4 vols.

Batlle, Carles; Foguet, Francesc; Gallén, Enric (Coords.). La representació teatral. Barcelona: UOC, 2003.

Biet, Christian, Triau, Christophe. Qu'est-ce que le théâtre?, Paris: Gallimard, 2006.

Bobes Naves, María del Carmen. Semiótica de la escena. Análisis comparativo de los espacios dramaticos en el teatro europeo. Madrid: Arco, 2001.

Brockett, Oscar G., Hildy, Franklin J.. History of the theatre. Boston: Pearson, 2007¹⁰.

Hubert, Marie-Claude. Histoire de la scène occidentale: de l'antiquité à nos jours. Paris: Colin, 1992.

Hubert, Marie-Claude. Les grandes théories du théâtre. Paris: Colin, 2008.

Lehmann, Hans-Thies. Le théâtre postdramatique, Paris: L'Arche, 2002 (original en alemany, Francfort: Verlag der Autoren, 1999).

Pavis, Patrice. Le théâtre contemporain, Paris: Nathan, 2002.

Pavis, Patrice, Diccionario del teatro, Barcelona, Paidós, 1998 (1996).

Perrelli, Franco. Storia della scenografia. Dall'antichità al Novecento. Roma: Carocci, 2002.

Ryngaert, Jean-Pierre. Introduction à l'analyse du théâtre.[Paris]: Dunod, 1991.

Sarrazac, Jean- Pierre. (ed.). Lexique du drame moderne et contemporani. Paris: Circé, 2005. (En català, Barcelona: Institut del Teatre, 2008).

Sarrazac, J. P.: Poétique du drame moderne. De Henrik Ibsen à Bernard-Marie Koltès. Paris: Seuil, 2012.

Szondi, Peter. Teoria del drama modern (1880-1950), Barcelona: Institut del Teatre, 1988.

The Oxford encyclopedia of Thetre & Performance, ed. By D. Kennedy, New York: Oxford University Press, 2003, 2 vols.

Viala, Alain. Histoire du Théâtre. Paris: PUF, 2010.

B. BIBLIOGRAFIA PER BLOCS

1. Primer bloc

1.1. Lectures obligatòries:

Maquiavel, La mandràgora (dins Teatre del Renaixement. Barcelona: Edicions 62, 2004); La Madràgora (dins El príncipe. La Mandràgora. Madrid: Càtedra, 1998).

Calderón, Pedro. La vida es sueño (Madrid: Càtedra, 2008).

Shakespeare, William, Nit de reis (Barcelona: Proa, 2010); Noche de reyes (Madrid: Càtedra, 1991).

Molière, L'avar. (Barcelona: Edicions la Magrana, 2012); El avaro. (Madrid: Alianza, 2013)

Goldoni, Carlo. L'hostalera (Barcelona: Institut del Teatre, 1996); La posadera. (Barcelona: Planeta, 1991).

2. Segon bloc

Lectures obligatòries:

Schiller, F.: Els bandits (Barcelona: Institut del Teatre, 1996); Los bandidos (Madrid: Cátedra, 2006).

Ibsen, H.: Casa de nines (Barcelona: Proa, 2004); Casa de muñecas (Madrid: Cátedra, 1999).

Maeterlinck, M.: La intrusa (Barcelona: Institut del Teatre, 1984); La intrusa (Madrid: Cátedra, 2000).

Brecht, B.: L'òpera de tres rals (Barcelona: Institut del Teatre, Vol. I, Teatre complet, 1998); La ópera de cuatro cuartos (Madrid: Alianza, 2000).

Pinter, H.: El muntaplats (Barcelona: Edicions 62, Essencial, 1994); El montaplatos (Buenos Aires: Losada, 2005).

3. Tercer bloc

Lectures obligatòries:

Jarry, Alfred. Ubú, rei. (Barcelona: Institut del Teatre, 1983); Ubú, rey (Madrid: Cátedra, 2005).

Wedekind, Frank. Lulu:la capsa de Pandora: una tragèdia-monstre (Barcelona: Proa, 2001); Lulú (Madrid: Cátedra, 1993).

Beckett, Samuel. Los días felices (Madrid: Cátedra, 2006); Dies felices. Teatre complet II. (Barcelona: Institut del Teatre, 1996).

Müller, Heiner. Quartet. Edició per determinar

Veronese, Daniel. Mujeres soñaron caballos (Madrid: Ministerio de Cultura, 2007); una altra edició dins el volum La deriva, de Daniel Veronese. (Córdoba [Argentina]: Adriana Hidalgo editora, 2000, pp. 87-171).

Enllaços

History of Theatre: 0; <http://youtu.be/dmBDfl9YJY4>; <http://youtu.be/FxqqHr0-6Lo>; http://youtu.be/a0xWwhW_SuU; <http://youtu.be/5GIkxkO14eo>; <http://youtu.be/JeZTYoiROkM>; <http://youtu.be/l8vaTMiyJLg>